

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934

ΔΡΙΘ. 49

Η ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΙΣ

Ἐάν τὸ πρῶτον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἄγγελμα περὶ τοῦ εἰς τὴν ἔθνοσυνέλευσιν τῆς Ἀγκύρας αἰφνιδίως ὅλως ὑποβληθέντος νομοσχεδίου, τοῦ ἀπαγορεύοντος εἰς τοὺς ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει κληρικούς πάντων τῶν ἐν αὐτῷ θρησκευμάτων νὰ φέρουν τὸ ἱερατικόν των ἔνδυμα ἔξω τῶν ναῶν καὶ τῶν τεμενῶν, διὰ τὸ ἀπίστευτον τῆς παραδόξου ταύτης εἰδήσεως ἐκίνησε τὴν γενικὴν κατάπληξιν, μετὰ τὴν ἐν μεγάλῃ σπουδῇ ἐπιψήφισιν αὐτοῦ ἢ κατάπληξις μετεβλήθη εἰς κατώδυνον ἀγανάκτησιν. Ἡ δ' ἀγανάκτησις αὕτη εἶτι μᾶλλον ἐκορυφώθη ἐκ τῶν μετὰ τὰς φιλικὰς παραστάσεις τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Ἑλληνοσυνελευτου πρὸς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν χαριστικῶς τάχα ἐπενεχθεισῶν εἰς τὸ ἀρχικόν τοῦ νομοσχεδίου κείμενον τροπολογιῶν, διότι, ὡς ἔχουν αὐταί, ἀποτελοῦν τῇ ἀληθείᾳ ἐμπαιγμὸν κατὰ πολὺ ἔξουθενωτικώτερον μᾶς ἀπολύτου ἀπαγορεύσεως.

Τὸ κείμενον τοῦ ἤδη ψηφισθέντος νόμου, κατὰ τὰς ἐξ Ἀγκύρας πληροφορίας, λέγει ὅτι ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις θὰ δύναται νὰ παρέξη εἰς ἓν μόνον πρόσωπον, ὅπερ ἤθελε κρίνει κατὰλληλον, ἐξ ἐκάστου θρησκευματος προσωρινὴν ἀδειαν νὰ φέρῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα καὶ ἐκτὸς τῶν ναῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν, ἢ ἀδεια δ' αὕτη θὰ δύναται νὰ ἀνανεοῦται ὑπὲρ τοῦ ἰδίου προσώπου, ἢ ἀντ' αὐτοῦ, νὰ παρέχηται εἰς ἄλλο κληρικὸν πρόσωπον. Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι ἡ διάταξις εἶνε δυνητικὴ, κατ' ἀκολουθίαν δὲ δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ μὴ πειροχὴ τῆς ἀδείας, εἶνε ἐνδεχόμενον αὕτη νὰ μὴ παρασχεθῇ εἰς τοῦ Πατριάρχου τὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἰς οἰονδήποτε ἄλλο, ἢ δι' ὠρισμένον μὲν χρονικὸν διάστημα νὰ δοθῇ εἰς τὸν Πατριάρχην, μετὰ τοῦτον δὲ εἰς ἄλλον τινὰ κληρικὸν οἰονδήποτε. Ἄλλὰ κἂν ἤθελεν ὑποθεθῆ ὅτι ἡ ἀδεια δίδεται εἰς τὸν

Πατριάρχην, φαντάζεται τις τοὺς ἐκάστοτε ἐξευτελισμοὺς δυσερῶπων τυχόν καὶ κακοχύμων τούρκων ὑπαλλήλων, οἵτινες, πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἐμπαιγμοῦ τῶν ἱερῶν προσώπων ἤθελον δυσχεραίνει τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀδείας εἰς βαθμὸν τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ἠνείχεται καὶ ἡ στοιχειώδης ἀξιοπρέπεια. Ἄλλως τε δέ, ὁ Πατριάρχης διατελεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπρόβιτος ἐν τοῖς πατριαρχείοις, ὁποῖαν δ' ἐντύπωσιν θὰ προεκάλεῖ κατὰ τὰς σπανίας αὐτοῦ ἐξόδους ἢ συνοδεία αὐτοῦ ἐξ ἀρχιερέων καὶ ἄλλων κληρικῶν ὑφ' ἣν μορφήν ἐπιβάλλει ὁ ἐν λόγῳ τουρκικὸς νόμος, εἶνε περιττὸν νὰ παρασταθῇ.

Τοῦ ἀπροσδοκίτου τούτου ζητήματος ὁ χαρακτηρισμὸς δὲν εἶνε δύσκολος εἰς τοὺς μὴ περιοριζομένους εἰς τὰ ἐπιπολῆς φαινόμενα, ἀλλ' ἐμβαθύνοντας εἰς τὰ πράγματα, εἰς τοὺς ἐπιτῆ βάσει τῶν πραγματικῶν δεδομένων διαγινώσκοντας τὰ ἐλατήρια καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν ἐν Τουρκίᾳ. Κατὰ τὰς ἐκείθεν πληροφορίας, ὁ τουρκικὸς τύπος προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ προσβλητικὸν τοῦτο μέτρον ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων τάχα πρὸς τὸ συμβόλαιον τῆς Μεγάλης τουρκικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἢ δ' ἐπιτευχθεῖσα πρὸς ψήφισιν αὐτοῦ σπουδῇ ἀποδόθη εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀντιδράσεις μὴ ἐμφανισθῇ ὡς θίγουσα τὴν ἐπανάστασιν, ἐνῶ δὲ συνεδυσάσθῃ πρὸς τὴν κατάργησιν τοῦ τουρκικοῦ χαλιφάτου, ἐπεχειρήθη, ἐξ ἄλλου, νὰ δικαιολογηθῇ δῆθεν καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἐπόψεως μὴ δογματικοῦ χαρακτήρος τοῦ τύπου τῆς ἀμφιέσεως τῶν κληρικῶν.

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τοὺς σοφιστικὰς τούτους συνδυασμοὺς καὶ τὰς βεβιασμένας συσχετίσεις. Οὐδὲ δεχόμεθα νὰ προέλθωμεν εἰς ἀπολογητικὰς πρὸς τοὺς τούρκους συζητήσεις περὶ τῆς σχέσεως ἢ μὴ τῆς κληρικῆς ἀμφιέσεως πρὸς τὸ δόγμα ἢ ἂν τὸ ράτιον ἦτο ἀνεκκαθὲν τεθεσπισμένον ὡς τοιαύτη ἀμφίεσις ἢ ἔχη μικρὰν ἡλικίαν, ὥστε,

ἐὰν τόχα ἤθελεν ἀποδειχθῆ, ὅτι οἱ τοῦρκοι εἶνε οἱ στοχαζόμενοι τοῦ ὀρθοῦ, νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι ὁ νόμος δὲν εἶνε προσβλητικὸς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἐπόψεως. Τὸ ἔνδυμα τοῦ ἡμετέρου κλήρου, οἶονδῆποτε καὶ ἂν εἶνε καὶ εἰς ὁποιανδήποτε καὶ ἔθεσπίσθη ἐποχὴν, ἐνέχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ πανορθοδόξῳ ἐκκλησιαστικῇ συνειδήσει, μίαν παντιμίαν ἱερότητα ὡς συμβολίζον ὑψηλὰς θρησκευτικὰς ἐννοίας καὶ ὡς ἐνσαρκοῦν τὸ πνεῦμα τῆς ἱεροπρεποῦς σεμνότητος καὶ σοβαρότητος, ὁποία δεοντολογικῶς ἐμπρέπει εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς θρησκείας, εἰς τοὺς διακόνους τῶν θείων μυστηρίων. Διὰ τοῦτο ὁ χριστιανὸς ἀπονέμει βαθὺν σεβασμὸν καὶ μεγάλην τιμὴν πρὸς τὸν οὕτω ἐμφανιζόμενον ἱερέα του, καὶ ἔτι οὕτως ἐπιδεικνύη τυχὸν ἑαυτὸν ἀνάξιον φορέα τῆς εἰς αὐτὸν μεταδοθείσης χάριτος. Οἱ τοῦρκοι, ἐπὶ πέντε σχεδὸν αἰῶνας συμβιώσαντες στενωτάτα μετὰ τῶν ὀρθοδόξων, γνωρίζουσι κάλλιστα τὴν σημασίαν τῆς ἱερατικῆς τοῦ ἡμετέρου κλήρου ἀμφιέσεως, διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς καὶ προέβησαν εἰς τὴν νομοθέτησιν τοιαύτης διατάξεως, ἵνα πλήξουν εἰς τὰ καιρία τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν συνείδησιν, διότι τοῦτο εἶνε τὸ ἐλατήριον αὐτῶν καὶ ὁ σκοπός: ὁ κατὰ τὸν ὀδυνηρότερον τρόπον ἐξευτελισμὸς τῶν ἑλληνικῶν ὁσίων.

Αὐτό, δυστυχῶς, βλέπουσιν ὅσοι ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῶν διπλωματικῶν ἀβροτήτων εἰσδύουν εἰς τὸ βάθος τῆς στυγνῆς πραγματικότητος, ὡς ἐμφανίζει αὐτὴν σειρά ὤμων γεγονότων τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου. Διὰ τοῦτο θὰ ἀπετέλει σφάλμα μέγα ἢ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς συσχέτισεως δόγματος καὶ ἀμφιέσεως, τοῦ συμβιβαστοῦ δηλὸν ὅτι τῆς λαϊκῆς κοσμικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἀμφιέσεως πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καί, ἐπομένως, ἂν ἀπὸ ταύτης τῆς ἐπόψεως βλάβη ἢ δὲν βλάβη ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τουρκικὸς νόμος. Περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἡμῶν πραγμάτων δὲν συζητοῦμεν πρὸς ἄλλοθρησκούς ὑπὸ τοιαύτας μάλιστα συνθήκας, δὲν παρέχομεν δηλαδὴ εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἀμφισβητοῦν τὰς θρησκευτικὰς ἡμῶν ἐκδηλώσεις καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἱερῶν ἡμῶν σεβασμάτων. Ὁ νόμος αὐτὸς εἶνε μία ἐχθρικὴ ἐκδήλωσις πρὸς τὸ χριστιανικὸν αἶσθημα: δὲν εἶνε

καὶν μία ἄρνησις, ἀλλὰ τι ἀπείρως χειρότερον εἶνε μία λελογισμένη καὶ σκόπιμος προσβολὴ καὶ ὕβρις βαρεῖα κατὰ τῶν ἡμετέρων ἱερῶν εἶνε ἀπόπειρα ἐξευτελισμοῦ τῶν ἀγίων τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν συνειδήσεως: εἶνε πλήγμα κατὰ τῆς θρησκευτικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως.

Ὡς τοιοῦτο ἀκριβῶς ἐξετίμησε τὸ τουρκικὸν πραξικόπημα τοῦτο ἢ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ ψυχὴ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῷ ἀκούσματι κατελήφθη ὑπὸ ὀδυνηρᾶς ἀγανακτήσεως, ἢ ὁποία συνεκλόνησεν αὐτὴν βαθύτατα, ὡς εἶνε φανερόν ἐκ τῶν ἀθρόων ἐκδηλώσεων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Υ. Γ. Κατ' οὐδὲν μεταβάλλει τὴν κατάστασιν ἢ ἐν τῷ μεταξὺ ἐξ Ἀγκύρας γνωσθεῖσα εἰδησις ὅτι ἡ μέλλουσα νὰ παρέχη τὴν ἄδειαν ἀρχὴ θὰ εἶνε τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον.

Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 34 ἐ. ἔ. τεύχει τοῦ «Πανταίνου», «ἐβδομαδιαίου Δελτίου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας», ἀνέγνωμεν ἀναδημοσιευομένην τὴν ἐπίσημον ἀπάντησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν γνωστὴν «Πράξιν» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν πρώτοις ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν ἢ ἀναδημοσίευσις ὁλοκλήρου τῆς εἰρημένης ἀπαντήσεως ἐν τῷ ἐπίσημῳ ὄργανῳ τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπερ δὲν ἤξιωσε τῆς αὐτῆς τιμῆς οὐδὲ αὐτὴν τὴν ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ Μασσωνικοῦ ζητήματος «Πράξιν» τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

Τὴν ἐν λόγῳ ἀπολογίαν ἀποτελουμένην μόλις ἐκ τριῶν σελίδων τοῦ «Πανταίνου» ἀνεγνώσαμεν ἐπανειλημμένως καὶ μετὰ τῆς «προσηκούσης ἡρεμίας, ἀντικειμενικότητος καὶ προσοχῆς», ἢν ἀπαιτεῖ αὐτὴ παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς. Ἄλλ' ἢ ἐντύπωσις ἡμῶν εἶνε, ὅτι ἡ ἀπολογία αὕτη εἶνε μὲν «ἀπλή», μακρὰν ὁμῶς ἀπέχει τοῦ νὰ ἀποτελῇ πραγματικὴν «ἀπάντησιν» εἰς τὴν εἰρημένην «Πράξιν» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἄρα μακρὰν ἀπέχει τοῦ νὰ «θέτῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των» καὶ νὰ συντελῇ «εἰς τὴν ἄρσιν τῶν παρεξηγήσεων καὶ διαφορισμῶν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ διαφορισθῶσι», ὡς δύναται νὰ πεισθῆ οἰοσδήποτε ἀμερόληπτος κριτὴς παραβάλλων ἀμφοτέρω ταῦτα τὰ ἔγγραφα. Εὐλόγως δὲ θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ἢ ἐπὶ ἐννέα ὄλους μῆνας καθυστέρησις τῆς ἀπαντήσεως δὲν ὀφείλεται τόσον εἰς ἐπιθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ «ὅπως κατασιγάσῃ ὁ ἐκ τῆς Πράξεως τῆς Ἐκκλησίας προκληθεὶς σάλος», ὅσον εἰς τὴν ἀναμονὴν ὅπως ἐν τῷ μεταξὺ λησμονηθῆ ἢ ἐμπεριστατωμένη καὶ δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων κατοχυρωμένη «Πράξις» ἐκείνη τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Ἄν μὴ τι ἄλλο,

τουλάχιστον φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, ὅτι ἐλησμόνης τὸ περιεχόμενον τῆ «Πράξεως» ἐκείνης ὁ συντάκτης τῆς Μασσοניκῆς ἀπολογίας.

Πράγματι παραβάλλον τις τὴν «Πράξιν» τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ πρὸς τὴν «Ἀπάντησιν» αὐτοῦ ἔχει ἀμέσως τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι, ἐνῶ ἡ «Πράξις» ἐκείνη στηριζομένη ἐπὶ ἡμισπισίμων καὶ ἐπισήμων καὶ αὐθεντικῶν τεκτονικῶν κειμένων, διαπιστοῖ τὸν θρησκευτικὸν καὶ ἀντιχριστιανικὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ χαρακτήρα, ὁ Ἕλλην. Τεκτονισμὸς, παρακάμπτων ἐπιμελῶς πᾶσαν συζήτησιν περὶ τῶν παρατιθεμένων κειμένων τούτων, προσπαθεῖ νὰ ἀναρέσῃ τὴν «Πράξιν» τῆς Ἐκκλησίας διὰ βραχείας καὶ μᾶλλον δογματικῆς ἀπαντήσεως μεστῆς ὑπεκφυγῶν, ἀοριστολογιῶν, προχειρολογιῶν καὶ ἀνακριθειῶν, ὡς ἐλπίζομεν ὅτι θέλει δειχθῆ ἔφεξις διὰ παρακολουθήσεως τῆς «Ἀπαντήσεως» κατὰ πόδας.

Ὅτι τὸ ἐν τῇ «Πράξει» τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διαπιστωθὲν γεγονός, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε θρησκεία, προσπαθεῖ ἡ «Ἀπάντησις» νὰ διαμφισβητήσῃ ἀναφερομένη κατὰ πρώτον λόγον εἰς τὰς «παισιγνώστους», κατ' αὐτὴν, ἀρχὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ, οὗ ἡ «γένεσις», λέγει, «οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰς ψυχικὰς πηγὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀναβλύζει ἡ θρησκεία». Ἄλλ' ἐνταῦθα ἀπαντᾷ μεταξὺ πολυαριθμῶν ἐπιφανῶν τεκτόνων ὁ Ward, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς «εἶνε ἡ μόνη ἐπιζήσασα τῶν ἀρχαίων μυστηρίων θρησκεία καὶ δύναται νὰ ἀποκληθῆ ὁ φύλαξ αὐτῶν», καὶ ὁ Leadbeater, οὗ τὰ ἔργα τεκτονικῆ μερίμνη προσφάτως μετεφράσθησαν καὶ ἑλληνιστί, ὅτι «ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε κατ' εὐθείαν ἀπόγονος τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων» καὶ ὁ Ἄδ. Ἀδαμαντίου, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅτι «ἡ γένεσις τοῦ τάγματος ἡμῶν... ἔχει βεβαίως ἐπιφανειότητα τὰς ρίζας, διότι συνδέεται μὲ τὰς παραρχαίας μυστικὰς λατρείας τῆς ἀναγεννήσεως τῆς φύσεως κατὰ τὸ ἔαρ κ.λ.π.» Καὶ ἐν τῷ «Πυθαγόρα» δέ, τῷ ἐπισήμῳ τούτῳ τοῦ Ἑλλήν. Τεκτονισμοῦ ὁργάνῳ, ἀνομολογεῖται ρητῶς (1928 σ. 376), ὅτι «ὁ νεώτερος φιλοσοφικὸς Τεκτονισμὸς εἶνε φυσικὸν νὰ θεωρῆται κατ' εὐθείαν διάδοχος τῶν ἀρχαίων μυστηρίων». Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐπίσημα «Τυπικά» τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀνομολογεῖται κατ' εὐθείαν συγγένεια τοῦ Τεκτονισμοῦ πρὸς τὰς παλαιὰς μυστηριακὰς θρησκείας (Rituel du grade de maître σελ. 20 καὶ Ἑλληνικὰ Τυπικὰ τεκτονικῶν λειτουργιῶν 1924 σελ. 3). Εἰς τίνα λοιπὸν πρέπει νὰ πιστευθῶμεν; Εἰς τὰς τοιαύτας αὐθορμητοὺς καὶ ἀβιάστους μαρτυρίας ἐπισήμων καὶ ἡμισπισίμων τεκτονικῶν κειμένων ἢ εἰς τὴν ἀπολογίαν τοῦ Ἑλλ. Τεκτονισμοῦ; Ἐπαφίεται εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ.

Ἡ «Ἀπάντησις» συνεχίζει. «Ἄλλ' οὐτε ὁ σκοπὸς καὶ τὸ νόημα τοῦ Τεκτονισμοῦ σχετίζονται καθ' οἰονδήποτε τρόπον πρὸς τὴν θρησκείαν ἐν τῇ καθαρᾷ ἐννοίᾳ αὐτῆς καὶ ἐφ' ὅσον περιρρίζεται εἰς τὴν ἰδιότυπὸν τῆς φύσιν». Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ ἀπολογία ἀναγνωρίζει μὲν τὸν θρησκευτικὸν χαρακτήρα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀλλ' ἀποκρούει τὸ ὅτι εἶνε «καθαρᾷ θρησκεία». Δὲν δισταζόμεν οὐδὲ ἡμεῖς νὰ συμφωνήσω-

μεν εἰς τοῦτο.

Ἀκολουθῶς ἡ τεκτονικὴ ἀπάντησις χαρακτηρίζει μὲν τὸν Τεκτονισμὸν ὡς ἀπλὴν «ἠθικὴν ἑταιρίαν», μέμφεται δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς δῆθεν «συγγέουσαν θρησκείαν καὶ φιλοσοφίαν» καὶ ὡς «σκανδαλιζομένην ἐπὶ τῷ γεγονότι ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐπιδιώκει ἠθικὸς σκοποὺς μακρὰν πάσης δογματικῆς προϋποθέσεως». Ἄλλ' ὅμως δὲν συγγέει ἡ Ἐκκλησία θρησκείαν καὶ φιλοσοφίαν, ἀλλ' ὁ Τεκτονισμὸς συγκεραυνύει καὶ συγγέει ἀμφοτέρω ταῦτα, ὡς ποιεῖ καὶ τὸ ἀδελφὸν αὐτοῦ σύστημα, ἡ Θεοσοφία. Οὐδὲ σκανδαλίζει τὴν Ἐκκλησίαν ἀπλῶς τὸ ὅτι «ὁ Τεκτονισμὸς ἐπιδιώκει ἠθικὸς σκοποὺς μακρὰν πάσης δογματικῆς προϋποθέσεως», καθὼς δὲν σκανδαλίζει αὐτὴν οὔτε ἡ θεϊστικὴ φιλοσοφία οὔτε ἡ ὑπερξίς ἐποικοδομητικῶν καὶ ἠθικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἑταιριῶν, ὡς παρατηρεῖται καὶ ἡ τεκτονικὴ ἀπολογία, ἀλλὰ τὴν Ἐκκλησίαν σκανδαλίζει πρὸ παντὸς ὁ μυστηριώδης καὶ τελετουργικὸς χαρακτήρ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὁ ὧμος καὶ ἀδιάλλακτος ὀρθολογισμὸς αὐτοῦ ἢ μᾶλλον ἢ ἐν αὐτῷ θεοραπτειομένη «λατρεία τοῦ ὀρθοῦ λόγου» καὶ τῆς «ἐλευθέρως σκέψεως» καὶ ἡ ἀγέρωχος αὐτοπεποίθησις καὶ ἀξίωσις αὐτοῦ ὅπως ἀναγνωρισθῆ ὡς «ὑπερθρησκεία», πράγματα διαπιστούμενα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπισήμων τεκτονικῶν κειμένων, ἅτινα παρέθεσε δαψιλῶς ἐν τῷ γνωστῷ ὑπομνήματι αὐτοῦ ὁ καθηγητῆς κ Μπρατσιώτης καὶ περὶ ὧν σιγᾷ παντελῶς ἡ «Ἀπάντησις», ὡς εἶπομεν.

Καὶ τομᾷ λοιπὸν ὁ Ἑλλ. Τεκτονισμὸς νὰ ἰσχυρίζεται, ὅτι «κατ' οὐσίαν δὲν εἶνε διάφορος τῶν ἄλλων ἠθικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἑταιριῶν»; Καὶ μόνον ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος θὰ ἤρκει νὰ δώσῃ τὸ μέτρον τῆς σοβαρότητος τῆς «Ἀπαντήσεως» αὐτοῦ. Ἀλλὰ ποία ἠθικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἑταιρία συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῇ τοσαῦτα γνωρίσματα τῆς θρησκείας, ἔχει τοσαύτας συμβολικὰς θρησκευτικὰς τελετὰς, ἀκόμη δὲ καὶ «τυπικὰ λειτουργιῶν»; Ποία συγχρόνως ἠθικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἑταιρία ἀντιδιαστέλλει ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ ἔξω αὐτῆς, τοῦ «βεβήλου κόσμου» καὶ ἀναγράφει ἐν τῷ Καταστατικῷ τῆς ὅτι «πᾶν ὅ,τι λέγεται ἢ πράττεται ἐν ταῖς στοαῖς τηρεῖται ἀπολύτως μυστικὸν καὶ ἀπαρβίαστον» (Σύνταγμα Μεγ. Ἀνατολῆς Ἑλλάδος 1930 ἀρθ. 4) καὶ ἐκτοξεύει ἀπειλὰς καὶ κατ' αὐτῶν τῶν πρώην τεκτόνων διὰ τὰς «ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸ Τάγμα πράξεις αὐτῶν»;

Ἄλλ' ἂς παρακολουθήσωμεν περαιτέρω τὴν «Ἀπάντησιν»

«Αἱ τελεταί», συνεχίζει, «τοῦ Τεκτονισμοῦ δὲν εἶνε μυστήρια, ἀλλὰ συμβολικαὶ πράξεις ἔχουσαι ἠθικὸν περιεχόμενον». Προφανῶς ἡ «Ἀπάντησις» σοφιστεύεται, μεταχειριζομένη τὸν ὄρον «μυστήρια» ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησιαστικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως καὶ οὐχὶ ἐν τῇ εὐρυτέρῃ, ἐν ἣ μετεχειρίζοντο αὐτὴν καὶ τὰ ἀρχαῖα «μυστήρια», (ὡς ἐμφαίνει καὶ ὁ ὄρος), χρησιμοποιοῦσι δὲ αὐτὴν καὶ χριστιανικαὶ ἔτι αἰρέσεις. Τοῦτο δὲ ποιεῖ, ἵνα ἐλέγξῃ ἔπειτα τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ «ἐλλείψει χριστιανικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος».

Περαιτέρω συνεχιζομένης τῆς προσπαθείας πρὸς

ἀπόκρουσιν τοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτήρος τοῦ Τεκτονισμοῦ παρατηρεῖται, ὅτι ὁ σκοπὸς τούτου «πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ εἶνε θρησκευτικός, ἐπειδὴ οὔτε ἀπολύτρωσιν καὶ σωτηρίαν κηρύττει οὔτε περὶ ἀποκαλύψεως ὁμιλεῖ οὔτε ἀμοιβαίαν τινὰ σχέσιν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἐκπροσωπεῖ». Οὐδὲν τούτων ἀνακριβέστερον. Καὶ εἶνε πολὺ λυπηρόν, ὅτι αἱ ἀνακριβείαι αὐτῶν, αἱ ἐλεγχόμεναι ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπισήμων κειμένων τοῦ Ἑλλήν. Τεκτονισμοῦ, προέρχονται ἀπὸ κάλαμον προδίδοντα θρησκευολογικὴν μόρφωσιν, ἀπὸ ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀγνοῶσι τὴν προέλευσιν καὶ τὴν σημασίαν τῶν θρησκευτικῶν ὄρων χρησιμοποιοῦμένων καὶ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς Τυπικοῖς τῶν τεκτονικῶν λειτουργιῶν (μῦσις, κἀθαρσις, ἀναγέννησις, βέβηλος, λειτουργία κ.λ.π.). Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν «ἀποκάλυψιν» ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε ἀληθές, ὅτι δὲν ὁμιλεῖ περὶ «ὑπερφυσικῆς» ἀποκαλύψεως, διότι τὴν θεωρεῖ περιττὴν, ἐφ' ὅσον δέχεται ὡς «ἐπαρκῆ» καὶ «ἀλάθητον» τὴν «φυσικὴν» λεγομένην ἀποκάλυψιν, «τὰς φυσικὰς ἀληθείας», ἧς ἡ κατανόησις μόνον ἐν ταῖς Στοαῖς εἶνε δῆθεν δυνατὴ (Πρβ. Τυπικὸν τεκτονικῶν λειτουργιῶν σελ 24 «εἰς τοὺς τέκτονας ἐδόθη ἡ χάρις νὰ κατανοήσωσι τὸν ἕξοχον νόμον τῆς προόδου καὶ τῆς ἀγάπης»). «Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς «Ἀπαντήσεως», ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς «δὲν ἐκπροσωπεῖ ἀμοιβαίαν τινὰ σχέσιν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου» παρατηροῦμεν ὅτι καὶ οὗτος εἶνε ἀνακριβέστατος καὶ ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος πρὸς τε τὰς μακροσκελεῖς προσευχὰς εἰς τὸν Μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ σύμπαντος τὰς περιεχομένας ἐν τοῖς εἰρημένοις Τυπικοῖς καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς «Ἀπαντήσεως» ὅτι «ὁ Τεκτονισμὸς στηρίζεται ἐπὶ τῶν φυσικῶν λεγομένων ἀληθειῶν».

Ἐπίσης ἀνακριβής εἶνε καὶ ὁ ἐπακολουθῶν ἰσχυρισμὸς, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς «οὐδαμῶς περιφρονεῖ τὰς ἕξ ἀποκαλύψεως διδασκαλίαις τῆς πίστεως», ἰσχυρισμὸς διαψευδόμενος ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπισήμων κειμένων τοῦ ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ. Οὕτω π. χ. εἰς μὲν τὴν μῆσιν τοῦ α' βαθμοῦ τίθεται εἰς τὸν μουούμενον τὸ ἐρώτημα: «ἀρκεῖ ἡ διάνοια ὅπως διακρίνῃς τὸ ἀληθές ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς καὶ τὸ κακὸν ἀπὸ τοῦ καλοῦ;» καὶ δίδεται ἡ ἀπάντησις «ναί, όταν διενθύνῃς αὐτὴν ἠθικῆ ὑγιῆς». Εἰς δὲ τὸ Τυπικὸν τῆς συζυγικῆς ἀναγνωρίσεως βεβαιοῦται ὅτι τὸ τεκτονικὸν φῶς «ἀντικαθιστᾷ τὰς ἐσφαλμένας, ψευδεῖς ἢ ἀνοήτους δοξασίας διὰ γνησίων, ὁρθῶν, ἀλαθῆτων καὶ ἐλλήπτων εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σιτειδίησιν διὰ γνησίων βασιζομένων ἐπὶ τῆς φύσεως». Τὸ πραγματικὸν δὲ τοῦτο πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ διερμηνεύων προσφάτως καὶ ἀνώτερος βαθμοῦχος τοῦ ἑλλήν. Τεκτονισμοῦ, ὁ κ. Δ. Ἰωαννίδης, ἐν τῷ ἐπισήμῳ «Πυθαγόρα—Γνώμονι» (1933 σελ. 54) σημειοῖ «αἱ προλήψεις, δηλ. ἡ ἔμμονῃ εἰς ἰδέας ὀρισμένης εἶτε αὐτῶν ἀνάγονται εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κύκλον γνώσεων εἶτε εἰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις... αἵτινες θεωροῦνται ὡς ἄρθρα πίστεως ἀποτελεῖ δούλωσιν τῆς διανοίας καὶ... ἀποστερεῖ τὸν ἀνθρώπον τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ». Μήπως ἄρα γε ἔλαβε μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τῆς «Ἀπαντήσεως» καὶ ὁ κ. Ἰωαννίδης ἡ

πῶς εὗρίσκει τὴν ἐνταῦθα σχολιαζομένην περικοπὴν αὐτῆς;

Ἀκολούθως ἡ «Ἀπάντησις» ἀρνεῖται ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς «κέκτηται θρησκευτικὴν ἱεραρχίαν» καὶ «ἱερατεῖον». Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄρνησις αὕτη δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ πράγματα, προφανῶς δὲ ὁ συντάκτης αὐτῆς παίζει πάλιν μὲ τὰς λέξεις μεταχειριζόμενος αὐτὰς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησιαστικῇ ἔννοιᾳ, καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ γίνηται λόγος οὔτε περὶ Ἰουδαϊκοῦ πλέον ἱερατείου, ἀλλ' οὔτε περὶ προτεσταντικοῦ. Καὶ ὅμως οὐδεὶς ἡμφεσβήτησεν ὅτι αἱ προτεσταντικαὶ ἐκκλησίαι εἶνε θρησκευτικαὶ ὁργανώσεις, οὐδὲ ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ ἑβραϊκὴ θρησκεία, μεθ' ἧς τῶσαύτην συγγένειαν παρουσιάζει ὁ Τεκτονισμὸς, ἔπαυσε νὰ εἶνε θρησκεία, ἐπειδὴ δὲν ἔχει πλέον ἱερατεῖον. Ἄλλως τε «ἱερατεῖον» ὑπὸ τὴν γενικωτέραν τῆς λέξεως ἔννοιαν σημαίνει τὸ ἐν ἐκάστη θρησκείᾳ ὑπάρχον προσωπικὸν τὸ ἐντεταλμένον τὴν τέλει τῆς λατρείας. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ὑπάρχει ἰδία λατρεία, ἧς ἡ τέλεισις εἶνε ἐμπειστημένη εἰς ἴδια πρόσωπα;

Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς ἐπιχειρηματολογίας ὑπὲρ τῆς θέσεως ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε «ἠθικὴ ἑταιρία» καὶ οὐχὶ θρησκεία, προσάγει ἔπειτα ἡ «Ἀπάντησις» τὸ παράδειγμα «ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἀνηκουσῶν εἰς τὸν τεκτονισμὸν, τὸν ὁποῖον θεωροῦν ὡς πολυτιμώτατον ὄργανον διαδόσεως ἀνὰ τὴν ὑφήλιον τῆς χριστιανικῆς ἰδεολογίας καὶ πρὸ πάντων τῆς χριστιανικῆς πράξεως». Λαμπρὰ τῶντι σύστασις διὰ κληρικούς τὸ νὰ θεωροῦν τὸν τεκτονισμὸν ὡς πολυτιμώτατον ὄργανον διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς πράξεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἰδεολογίας, δηλ. τῆς πίστεως εἰς τριαδικὸν Θεόν, τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστόν, «τὴν εἰρήνην ἡμῶν» (Ἐφεσ. β' 14), τὴν μόνην «ὁδὸν καὶ ἀλήθειαν καὶ ζωὴν» (Ἰωάν. ιδ' 16, τὸν ἔχθρον τοῦ σκότους καὶ φίλον τοῦ φωτός, αὐτὸ τὸ φῶς (Ματθ. ε' 15, ι' 27, Ἰωάν. η' 12, πρβ. Ρωμ. ιδ' 9, ε' 11), τῆς πίστεως τέλος... εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, «ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πληρωμὴ τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου» (Ἐφεσ. α' 23), «οἶκος Θεοῦ, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας» (Α' Τιμοθ. β' 15)! Ἀλλ' ὅμως δὲν ἀποπειρᾶται ἡ «Ἀπάντησις» νὰ ἐξηγήσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν Τεκτονισμὸν δυσπιστίαν καὶ δυσμένειαν πασῶν σχεδὸν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, οὐδὲ προσάγει καὶ ἐν μόνον παράδειγμα χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἀποφανθείσης εὐμενῶς ὑπὲρ τοῦ Τεκτονισμοῦ, οὐδὲ ἐξηγεῖ διατί εἰς διαμαρτυρομένους κύκλους ἐθεωρήθη ὡς θίγουσα τὴν μνήμην τοῦ Λουθηρανοῦ ἀρχιεπισκόπου Σουηδίας Söderblom ἡ ἀπλῆ φήμη, ὅτι ὑπῆρξε τέκτων!

Ἀντὶ τούτων ἀρκεῖται ἡ «Ἀπάντησις» νὰ προσθέσῃ, ὅτι ὑπάρχει καὶ «μέγας ἀριθμὸς Ἑλλήνων τεκτόνων ὄντων πιστῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας». Τοιοῦτων Ἑλλήνων τεκτόνων μέγαν ἀριθμὸν δὲν γνωρίζομεν. Τούναντίον γνωρίζομεν μέγιστον ἀριθμὸν Ἑλλήνων τεκτόνων εἶτε ἀπεξενωμένων τῆς Ἐκκλησίας εἶτε φανερῶν πολεμίων αὐτῆς καὶ ἐλάχιστον ἀριθμὸν Ἑλλήνων τεκτόνων εὐμενῶς διακειμένων

πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, οὗς αὕτη θεωρεῖ ὡς ἐξ ἀγνοίας ἐμπλακέντας εἰς τοὺς πλοκάμους τῆς Μασσαωνίας.

Τὸ τελευταῖον ἐπιχείρημα τῆς «Ἀπαντήσεως» εἶνε ὅτι «ἐνῶ πᾶσα θρησκεία ἐπιθυμεῖ τὴν αὔξησιν τῶν ὁπαδῶν τῆς ἐν τῇ πεποιθῆσει, ὅτι αὕτη κατέχει τὴν ἀλήθειαν...θέλει συνεπῶς νὰ εἶνε καθολικὴ, εἰ δυνατόν, θρησκεία, ὁ Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ μὲν παγκόσμιον ἔνωσιν, ἀλλὰ πάντοτε μεταξὺ τῶν ὀλίγων» καὶ ὅτι δῆθεν «ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ τέκτονος μόνον αὐτὸς εἶνε τοιοῦτος, ἐνῶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα του δὲν εἶνε τέκτονες». Δυστυχῶς καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ὁ ἰσχυρισμὸς διαψεύδεται ὑπὸ τῆς καθημερινῆς πείρας καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τεκτονικῶν κειμένων, ἐκ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων προκύπτει, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε μὲν σήμερον θρησκεία τῶν ὀλίγων, ἀριστοκρατικὴ, ἀλλ' ὅμως αὐτοπροορίζεται νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους του ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀσκεῖ, ὡς καὶ ἐκ πείρας γνωρίζομεν, εἰς εὐρυτέραν κλίμακα προσηλυτισμῶν καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ τέκτονος καὶ ἔξω αὐτῆς, διὰ τῶν λεγομένων «λευκῶν ἑορτῶν» καὶ διὰ τοῦ διατυμπανισμοῦ πραγματικῶν καὶ ἀνυπάρκτων κατακτήσεων τοῦ Τεκτονισμοῦ μεταξὺ τῶν ἰθνηνόντων πολιτικῶν καὶ πνευματικῶν κύκλων διὰ τῆς τόσο ἐλκυστικῆς φήμης περὶ ἀλληλοβοηθείας κλπ.

Καὶ αἱ μὲν καθολικαὶ τάσεις τοῦ Τεκτονισμοῦ δηλοῦνται σαφῶς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τῷ Συντάγματι τῆς Μεγ. Ἀνατ. τῆς Ἑλλάδος (ἄρθρ. 1 καὶ 12), ἐνθα προβάλλεται ὡς ἰδανικὸν «ἡ ἐπέκτασις ἐφ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπότητος τῶν ἀδελφικῶν δεσμῶν τῶν συνδεόντων τοὺς τέκτονας πρὸς ἀλλήλους ἀπανταχοῦ τῆς γῆς». Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς προσηλυτιστικὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ τάσεις, ἐρωτῶμεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὴν σκοπὸν ἔχουν αἱ λεγόμεναι «λευκαὶ ἑορταί», «τῆς υἰοθεσίας Λυκαδέως» καὶ τῆς «σύζυγικῆς ἀναγνωρίσεως»; Οἰαδήποτε ἀπόπειρα συγκαλύψεως τοῦ σκοποῦ τῶν ἑορτῶν τούτων ἔχει ἐναντίον αὐτῆς τὰ αὐθεντικὰ κείμενα τῶν «Τυπικῶν» αὐτῶν, ἐξ ὧν ἰκανὰ διαφωτιστικώτατα καὶ ἀποστομωτικά χωρία παρέθεσεν ἐν τῷ ἤδη δημοσιευθέντι ὑπομνήματι του ὁ καθηγητῆς κ Μπρατσιώτης. Εἶνε ἢ δὲν εἶνε φανερὸς προσηλυτισμὸς, ὅταν ὁ ἀνήλικος υἱὸς τοῦ τέκτονος ἄγεται εἰς τὴν Στοὰν τοῦ πατρὸς του, ἵνα ἐκεῖ ἀκούσῃ παρὰ τῶν τεκτόνων ἱεροφαντῶν, ὅτι «ὁ υἱὸς ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν πλανᾶται εἰς τὸν βέβηλον κόσμον...ἐνθα τόσοι ἄλλοι ἀμήνητοι ἀπωλέσθησαν» (Τυπικὰ τεκτον. λειτουργιῶν σελ. 26), καὶ ἵνα ἐκεῖ «μνηθῆ εἰς τὸν πνευματικὸν βίον...καὶ ἡ υἰοθεσία ἀνοίξῃ αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς εὐτυχίας» (σελ. 27). Εἶνε ἢ δὲν εἶνε προσηλυτισμὸς σαφῆς, ὅταν ἡ νεόνυμφος σύζυγος τοῦ τέκτονος ἄγεται εἰς τὴν Στοὰν ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἵνα ἐκεῖ ἀκούσῃ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι «ὁ τεκτονικὸς γάμος εἶνε ἀναγέννησις τῆς γυναικὸς» καὶ ὅτι «εἶνε ἐπάναγκες ὅπως ἡ σύζυγος ἐπὶ τινὰ χρόνον φωτισθῆ ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἐκείνου, δι' οὗ δύναται νὰ διακρίνῃ τὸ ἀληθὲς ἐκ τοῦ ψευδοῦς, τὴν ἀλήθειαν ἐκ τῆς πλάνης κ.λπ.». Ἀποτέλεσμα δὲ τῶν τοιούτων προσηλυτιστικῶν ἐνεργειῶν εἶνε ὅτι πολλοὶ γυναῖκες ἐνα-

βρύνονται ὅτι οἱ σύζυγοι αὐτῶν εἶνε τέκτονες καὶ πολυάριθμοι υἱοὶ τεκτόνων ἠκολούθησαν τὰ ἴχνη τῶν πατέρων αὐτῶν.

Τέλος ἐκ τοῦ ἐπιλόγου τῆς «Ἀπαντήσεως» ὑποσημειοῦμεν τὴν ὁλως ἀστοχὸν ἀλλὰ χαρακτηριστικὴν ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐφαρμογὴν τοῦ ἀποστολικοῦ ρητοῦ «οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλλην», ἥτις ὑπεμφαίνει τὸν θρησκευτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὡς φαίνεται ἀναγνωρίζων καὶ ὁ δημοσιεύσας τὴν ἀπάντησιν τοῦ Τεκτονισμοῦ «Πάνταινος».

Τοιαύτη λοιπὸν εἶνε ἡ ἐπίσημος ἀπολογία τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἣν ἐζητάσαμεν οὕτω διονυχιστικῶς, ἵνα καταδείξωμεν τὴν τελείαν ἀνεπάρκειαν καὶ τὴν γυμνότητα αὐτῆς, καίπερ κυφόροηθείσης ἐπὶ ἐννέα ὄλους μῆνας, ἀλλὰ καὶ τὴν πλήρη αὐτῆς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπίσημα καὶ ἡμειπίσημα τεκτονικὰ κείμενα. Καὶ ἦδη ὁ εὐσυνειδήτος ἀναγνώστης καλεῖται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν ἐν λόγῳ κειμένων ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς εἰλικρινείας τῆς ἀπολογίας ταύτης ἀφ' ἐτέρου. Διότι πάντως ἐν ἐκ τῶν δύο θὰ πιστεύσῃ: Ἡ εἰς τὰ ἐπίσημα καὶ ἡμειπίσημα τοῦ Ἑλλήν. Τεκτονισμοῦ κείμενα, ἐφ' ὧν ἐβασίσθη καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ «Προᾶξις» τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ συμφώνως, πρὸς τὰ ὁποία οὗτος ἀποτελεῖ συνέχειαν καὶ ἀναβίωσιν τῶν παλαιῶν μυστηρίων ἢ μυστηριακῶν θιάσων, αὐτὸ τοῦτο ὑπερθρησκείαν, καὶ κέκτηται μυστικά, ὧν αὐστηρῶς καὶ ἐπὶ φοβεραῖς ποιναῖς ἀπαγορεύεται ἡ προδοσία, ἢ εἰς τὴν προκειμένην «Ἀπάντησιν» τοῦ Ἑλλήν. Τεκτονισμοῦ. Ἀλλ' ἂν οὗτος θέλῃ νὰ προτιμήσωμεν τὴν «Ἀπάντησιν» αὐτοῦ, τότε ὀφείλει ἀδιστακτικῶς ἐν ὀνόματι τῆς εὐσυνειδήσεως καὶ ἀξιοπρέπειας αὐτοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀποκηρύξῃ ἢ νὰ μεταρρυθμίσῃ τὰ ἐπίσημα ἢ ἡμειπίσημα ἐκεῖνα κείμενά του, αἵτινα τὸν ἐμφανίζουν ὡς θρησκείαν, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ ἀποβάλῃ τὸν σκανδαλώδη καὶ ἀφόρητον διὰ πάντα εὐθὺν καὶ τίμιον ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς ἡμῶν μυστικισμὸν αὐτοῦ καὶ νὰ παραιτηθῆ ἐπισημῶς τῆς ἀξιώσεως, ὅτι κατέχει μυστικά ἀπόρρητα εἰς τοὺς «βεβήλους». Διότι προβάλλεται καὶ ἐνταῦθα, ἂν μὴ τι ἄλλο, τοῦλάχιστον τὸ σκληρὸν δι' αὐτὸν δίλημμα: Ἡ ἔχει μυστικά ὁ Τεκτονισμὸς ἢ δὲν ἔχει. Ἄλλ' ἐὰν μὲν «Ἡθικὴ εἰταιρία» ὧν αὐτὸς ἔχῃ μυστικά, τότε δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν προσοχὴν εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον κωλύεται νὰ τὰ ἀποκαλύψῃ εἰς «τὸν βέβηλον κόσμον», ἐκτὸς ἐὰν τὰ μυστικά ταῦτα εἶνε πολιτικῆς ἢ ἄλλης ἀνατρεπτικῆς φύσεως, ὅποτε δὲν δικαιούται νὰ αὐτοχαρακτηρίζεται ὡς «ἠθικὴ εἰταιρία». Ἐὰν δὲ πάλιν δὲν ἔχῃ ὁ Τεκτονισμὸς μυστικά, τότε ἡ ἀξιοπρέπειά του καὶ ἡ σοβαρότης τῶν μετεχόντων αὐτοῦ καὶ πρὸ παντὸς ἢ Ἡθικῆ ἐπιβάλλει νὰ διακηρύξῃ παρηγοῖα ὅτι δὲν ἔχει τοιαῦτα, ὅποτε πᾶσα κατ' αὐτοῦ ὑπόνοια καὶ δυσπιστία θὰ διαλυθῆ ἀφ' ἐαυτῆς. Ἄλλως πᾶσα συζήτησις καθίσταται περιττὴ καὶ ματαία

† A. I.

ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΟΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ

α) Γενικά.

'Από τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐξετάζομεν ἱστορικο-κροικῶς τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν ἐνὸς ἐκείστον θρησκευτικοῦ μαθήματος. Ἡ ἐξέτασις αὕτη δεικνύει ὡσαύτως τὴν ἀξίαν καὶ τὴν θέσιν ἐνὸς ἐκείστον θρησκευτικοῦ μαθήματος ἐν τῷ προγράμματι καὶ δὴ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ὅλης ἡθικοθρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ διαφοροποίησις τοῦ θρησκευτικοῦ διδασκατικοῦ ὕλικου εἰς εἰδικὰ μαθήματα (ὡς ἡ βιβλικὴ ἱστορία, ἡ κατήχησις, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία κλπ.) δὲν ἦτο ἀνάκαθεν ἐν χρήσει, ἀλλὰ καθιερῶθη μετέπειτα σὺν τῇ ἀναπτύξει καὶ τῇ διακλαδύσει τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ τῇ διαμορφώσει τοῦ νεωτέρου σχολικοῦ συστήματος. Ὡς βάσιν λοιπὸν λαμβάνομεν τὴν σημερινὴν διαίρεσιν τῶν μαθημάτων. Ἐξετάζομεν ἐπίσης τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν χαρακτῆρα ἐκείστον μαθήματος, ἀναλόγως πρὸς τὴν τάξιν. ἐν ἣ τούτο διδάσκεται.

β) Ἡ Βιβλικὴ ἱστορία.

Καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνους καὶ σήμερον ἡ ἱερὰ ἢ βιβλικὴ ἱστορία (ἱστορία τῆς Π. καὶ Κ. Δ.) κατέχει σπουδαιότατην θέσιν ἐν τῇ ὅλῃ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ. Ὁμοίως καὶ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, ἰδίᾳ ἐν τῇ Δύσει, ἐγένετο χεῖσις βιβλικῶν ἱστοριῶν πρὸς διδασκαλικὸς ἡθικοθρησκευτικὸς σκοπὸς. Ἡ βιβλικὴ ἱστορία θεωρεῖται ὡς τὸ προπαρασκευαστικὸν τῆς κατήχησεως μάθημα, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα, διότι ἐκθέτει ἐν ἀπλουστάτῃ μορφῇ τὸ περιεχόμενον τῆς Ἁγ. Γραφῆς. Σκοπὸς δὲ τῆς βιβλικῆς ἱστορίας εἶναι οὐχὶ ἀπλῶς ἡ ἀπομνημόνευσις τῆς ἐπὶ μέρους ἱστορικῶν γεγονότων, τῶν ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ περιεχομένων, ἀλλ' ἡ ὄργανικὴ κατανόησις τῆς θείας ἀποκαλύψεως, ἡ ὁποία ἀπηρτίσθη τελειῶς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας Αὐτοῦ.

Ὡς ἀριστον θρησκευτικὸν ἐποπτικὸν μέσον ἡ ἱερὰ ἱστορία εἶναι ἀνάγκη νὰ προηγηθῆται ὅλων τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν μαθημάτων. Διὰ τοῦτο ἐπίσης πρέπει νὰ γίνηται μεγαλυτέρα χεῖσις αὐτῆς ἐν τῷ Δημοτικῷ σχολείῳ ἢ ἐν τῷ Γυμνασίῳ. Ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν τακτοποίησιν τοῦ ὕλικου τῆς βιβλικῆς ἱστορίας προτείνονται δύο λύσεις; 1) Συλλογὴ ἐποικοδομητικῶν ἱστοριῶν καὶ παραδειγμάτων ἐκ τῆς Π. καὶ Κ. Δ., ἀνευ προσοχῆς εἰς τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν κατάταξιν καὶ ἱστορικὴν ἐξάρτησιν. 2) Ἱστορικὴ ἐκθεσις τῶν γεγονότων, συνεχῆς καὶ εἰ δυνατόν ἀνευ χασμάτων, πρὸς βαθεῖαν κατανόησιν τῆς ἀποκαλύψεως ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῆς ἀνελιξει καὶ συναφείᾳ. Τὴν πρώτην λύσιν ἠκολούθησαν οἱ Εὐσεβισταὶ καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ὁρθολογισμοῦ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας· τῆς δὲ δευτέρας προτάσεως εἰσηγηταὶ καὶ ὑποστηρικταὶ ὑπῆρξαν οἱ Palmer, Kurz, Buchrucker καὶ τινες ἄλλοι. Σηριζθέντες εἰς τὴν περὶ ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ ἀντίληψιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀποκάλυ-

ψις αὕτη δὲν ἦτο ἐξ ἀρχῆς τελεία, ἀλλ' ἐχώρησε βαθμιαίως καὶ προοδευτικῶς, τελειωθείσα ἐν τῷ Ἰ. Χριστῷ. Τὸ ὀρθὸν ἐν προκειμένῳ εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ, μετὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι εἰς μὲν τὸ Δημοτικὸν σχολεῖον, ἐνθα οἱ μαθηταὶ δὲν εἶναι ἀκόμη ὄρμοι πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας ἐν τῇ αὐστηρῷ ἐπιστημονικῇ τῆς ἐννοίᾳ ἀνάγκη νὰ ὑπερτερῶν τὸ βιογραφικὸν στοιχεῖον, εἰς δὲ τὸ Γυμνάσιον πρέπει νὰ εἰσαχθῆ ὁ μαθητῆς περισσότερον εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἱστορικῆς ἀλληλουχίας χωρὶς νὰ πύθῃ προσηφρόμενον καὶ τὸ βιογραφικὸν στοιχεῖον. Τὸ οὐσιῶδες ὅμως ἐγκτεται πάντοτε ἐν τῇ ἐκλογῇ τοιαύτης διδασκατικῆς ὕλης, ὥστε ἐκ τῆς προσοχῆσεως αὐτῆς νὰ ζωογονῆται καὶ ν' ἀναπτύσσεται τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὸ ἡθικὸν συναίτημα καὶ νὰ καθίσταται συνειδητὸν εἰς τοὺς μαθητὰς ὅτι κέντρον τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καὶ τῆς θείας ἀποκαλύψεως εἶναι ὁ Ἰ. Χριστός.

Ἐτερον συναφὲς ζήτημα εἶναι ἂν πρέπει ἡ ἱερὰ ἱστορία νὰ περιορίζηται εἰς τὸ καθαρῶς θρησκευτικὸν στοιχεῖον, ἀπορριπτομένου παντὸς ἄλλου στοιχείου ἐκ τῆς συγχρόνου πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἱστορίας. Ἐὰν ἡ γνώμη αὕτη ἐπεκράτει, θὰ ἔπρεπε νὰ παρασιωπηθῆ ἡ πολιτικὴ ἱστορία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους, ἡ ἡ σύγχρονος πολιτικὴ κατάστασις καὶ πνευματικὴ κίνησις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, διὰ τὸ Γυμνάσιον τοῦλάχιστον, δὲν εἶναι ὀρθή, διότι, ὡς γνωστόν, παρ' Ἑβραίοις ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἱστορία τυγχάνουσι ἀρρήκτως συνδεδεμένα καὶ τὰ πολιτικὰ γεγονότα, ἐνεκα τοῦ αὐστηροῦ θεοκρατικοῦ πνεύματος τῶν Ἑβραίων, πάντοτε σχεδὸν εἶναι συνυφασμένα μετὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν· διὰ δὲ τὴν βαθυτέραν κατανόησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἢ ἀγνοία τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ἱστορίας θὰ καθίστατο πολὺ δυσχερῆς. Τέλος διὰ τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τῶν γεγονότων (θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν) τῆς ἱερᾶς ἱστορίας εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωσιν οἱ μαθηταὶ καὶ τὴν γεωγραφίαν τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ταῦτα διεδραματίσθησαν. Ἐπομένως ἀπαραίτητον θεωροῦμεν νὰ διδάσκηται εἰσαγωγικῶς εἰς ἐν ἡ δύο μαθήματα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἢ γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης, ἀφιερμένων τῶν λεπτομερειῶν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν καθ' ἕκαστον μαθημάτων (τοῦτο εἶνε καὶ μεθοδολογικὸν ζήτημα). Ἡ γεωγραφικὴ αὕτη διδασκαλία ἐν ᾧ ἐν τῷ Γυμνασίῳ εἶναι ἀναγκαία, ἐν τῷ Δημοτικῷ σχολείῳ καὶ μάλιστα ἐν τῇ Γ' τάξει αὐτοῦ παρέχει μεγίστας δυσχερείας εἰς τοὺς μαθητὰς. Ἡ ἐνστάσις ὅτι ἀνευ τῶν ἀπαραίτητων γεωγραφικῶν γνώσεων εἶναι ἀδύνατος ἢ δυσχερῆς ἡ κατανόησις τῆς ἱστορίας τῆς Π. Δ. δὲν ἔχει ἰσχύν, προκειμένου περὶ μικρῶν παιδῶν. Οἱ ὄλγοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τάξεως ταύτης τοπικοὶ (ἀκόμη δὲ καὶ χρονικοὶ) προσδιορισμοὶ (π. χ. Βηθλεέμ, Ἱερουσαλήμ, λίμνη Γεννησαρέτ, ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ποῦ καὶ πότε ἔβασιλευεν ὁ Αὐγουστος κλπ.) διὰ τὴν τάξιν ταύτην δὲν ἔχουσι σημασίαν τινὰ ἐξαιρετικὴν. Ἱερουσαλήμ,

1. *I. Καμίρη* «Τὰ θρησκευτικὰ τῆς Α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου» (ἄρθρον ἐν τῇ «Ἀναπλάσει», 1933, τευχ. 22).

Βηθλεὲμ καὶ Ναζαρετ εἶναι πόλεις ἀδιάφορον ποῦ κείμεναι, ἢ δὲ Γεννησαρετ εἶναι μία οἰαδήποτε λίμνη. Ὁ κωφός, ὁ τυφλός, ὁ υἱὸς τῆς χήρας εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἀνώνυμα πρόσωπα, ὡς τὰ πρόσωπα τῆς μυθολογίας, ἢ δὲ Ναϊν εἶναι μικρά τις πόλεις, ὡς ὁ παῖς φαντάζεται αὐτὴν κατὰ τὰς συνθήκας τῆς γνωρίμου εἰς αὐτὸν πατριδος. Εἰς τοιαῦτα ζητήματα ἡ δύναμις τῆς παιδικῆς φαντασίας παίζει σπουδαιότατον ὄλον. Τὸ οὐσιώδες ἄλλως τε εἶναι ἐν προκειμένῳ τὸ ἠθικοθηρησκευτικὸν περιεχόμενον τῆς ἱστορίας. Τὸ μόνον ἴσως, ὅπερ παρουσιάζει δυσκολίαν τινὰ εἶναι τὰ ξενικά ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα (ὡς Ἱερουσαλήμ, Βηθλεὲμ κλπ.) εἶναι πῶς ἤδη γνωστά εἰς τοὺς παῖδας ἐκ τε τοῦ οἴκου καὶ ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν συγχρωτισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜ Ν. ΜΩΡΑΪΤΗΣ
Καθηγητῆς

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθεν εἰς τὰς δύο τακτικὰς συνεδριάξεις τὴν Τετάρτην καὶ σήμερον, χθὲς δὲ συνήλθε καὶ τὸ πρωτόδικον δικαστήριον.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ τὴν διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης ὑποβολὴν αὐτῆ σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ παρὰ τῆ Ἱερᾶ Μητροπόλεως ἱεροκήρυκος Ἀρχιμανδρίτου Σωκράτους Ἀναζηλῆ ἐχορήγησεν αὐτῷ μηνιαίαν ἀδειαν ἀπουσίας εἰς Ἀθήνας διὰ λόγους ὑγείας.

—Τὸ Ὑπουργεῖον ἐκοινοποίησε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι διὰ Δ. τὸ χαρίον Πετράλωνα τῆς ἱ. μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἀσπασθῆν τῆς ἐνορίας Κεφαλληνοῦ, ἀπετέλεσεν ἰδίαν ἐνορίαν.

—Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορινθίας σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ παρὰ τῆ Ἱερᾶ αὐτοῦ μητροπόλεως ἱεροκήρυκος Ἀρχιμ. Ἰωάννου Μακροπούλου ἐχορήγησεν αὐτῷ μηνιαίαν ἀδειαν ἀπουσίας εἰς Θεσσαλονίκην.

—Διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας καὶ Σπετσῶν ὑπέβαλε παραίτησιν ὁ ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ μητροπόλεως Ἀρχιμ. Φιλήμων Ζῆς διὰ λόγους ὑγείας, ἧτις ἐγένετο δεκτὴ, παρεκλήθη δὲ τὸ Ὑπουργεῖον Ἱεροσκευμάτων διὰ τὰ περαιτέρω.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι ἰδρυσεν ἐν Χίῳ νυκτερικήν Σχολήν, ἢ δὲ Ἱερά Σύνοδος ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος δι' ἐγκυκλίῳν αὐτῆς πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνιστᾷ τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου Τρικάλων κ. Ἰωάννου Παλασσηρίου συγγραφέν βιβλίον «τὰ Μετέωρα».

—Τὸ Ὑπουργεῖον Ἱεροσκευμάτων ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι διὰ Δ. διαρίσθησαν μέλη τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱ. Μητροπόλεως Ζακύνθου τακτικὰ μὲν οἱ αἰδес. ἱερεῖς 1) Διονύσιος Μπονίκας καὶ 2) Νικόλαος Κοντονῆς, ἀναπληρωματικὰ δὲ οἱ αἰδес. ἱερεῖς 1) Σταμ. Καψάσκης καὶ 2) Παναγ. Πέτας.

—Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀνεκοίνωσεν ἐπίσης τῇ Ἱ. Συ-

νόδῳ, ὅτι διὰ Δ. ἡ Ἱερά Μονὴ Μακρορράχης, ἀποσπασμένη τῆς ἱ. μονῆς Σφηνίσσης τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Βεργοῖας συγχωνεύεται εἰς τὴν ἱ. μονὴν τοῦ ἁγίου Διονυσίου Ὀλύμπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους, εἰς ἣν καὶ πρότερον ἦν συγχωνευμένη.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ σχετικὴν πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωλείας ἐνέκρινε τὴν εἰς Ἱερά χειροτόνιον τοῦ Χαραλάμπους Ἱερατικοπούλου διὰ τὸν ξενόφωνον συνοικισμὸν «Ὑφανταί».

—Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως διεβίβασθησαν ὑπὸ ἱεραρχῶν καὶ τὰ ἀκόλουθα ρηλεγραφήματα διαμαρτυρίας διὰ τὸ ἄρθρον 76 τοῦ νόμου περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων :

«Διὰ ψηφισθέντος ἐσχάτως Νομοσχεδίου περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ἄρθρον 76 νέον καταφέρεται καιρῖον πλήγμα κατὰ Μητροῦς Ἐκκλησίας.

Ἐντόνως διαμαρτυρούμενοι ἐπὶ τούτῳ παρακαλοῦμεν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν εὐδοκίῃ ἐκθύμως προστατεύουσα χεимаζομένην Ἐκκλησίαν προβῆ κατάργησιν διατάξεως νόμου πρὸς ἐκπλήρωσιν ὑψηλοῦ Αὐτῆς ἠθικοθηρησκευτικοῦ προορισμοῦ. † Λαρίσης Ἀρσένιος».

«Διαμαρτυρούμεθα ἐντόνως ἐκ μέρους Ἱεροῦ Κλήρου καὶ Χριστιανῶν ἡμετέρας περιφέρειας κατὰ διατάξεως ἄρθρου 76 νεωστὶ ψηφισθέντος νόμου περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ἀπειλούσης ἀπογύμνωσιν Ἐκκλησίας περιουσίας τῆς καὶ ἐσχάτην πενίαν ἐφημεριακοῦ κλήρου. Ἀξιοῦμεν παρὰ Κυβερνήσεως ἄμεσον κατάργησιν διατάξεως ταύτης, πρὸς πρόληψιν σοβαρῶν ἀνωμαλιῶν καὶ μεγάλων συμφορῶν Ἔθνους καὶ Ἐκκλησίας. Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
† Ὁ Σπάρτης Γερμανός».

«Διατάξεις νόμου Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐπιτρέπουσα νέας ἀπαλλοτριώσεις μοναστηριακῶν ἀποτελεῖ χαριστικὴν βολὴν κατὰ ΟΔΕΠ διαμαρτύρομαι καθηκόντως, ἐπιρροίπτων εὐθύνην μαρasmus Ἐκκλησίας Πολιτείας, ἧτις ἀντισυντρέξῃ Ἐκκλησίαν ἀγωνιζομένην διαρκῶς διαρπάζει περιουσίαν Αὐτῆς, † Σισανίου Διδώρωτος».

«Πληροφορηθέντες μετὰ λύπης πολλῆς ἐπιψήφισιν καὶ ὑπὸ Γερούσιας παρεισαχθείσης εἰς Νόμον περὶ δήμων καὶ Κοινοτήτων διατάξεως, δι' ἧς ἐπιδιώκεται νέα ἀφαίρεσις ἐκ τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, παρακαλοῦμεν θερμῶς, ὅπως καταργηθῇ ἡ ὡς ἀνω διατάξεις καὶ τεθῇ πλέον τέρμα εἰς τὴν περιουσιακὴν ἀπογύμνωσιν τῆς Ἐκκλησίας.

† Ὁ Πατρῶν Ἀντώνιος».

«Σημεριζόμενοι διαμαρτυρίαν Ἱερᾶς Συνόδου παρακαλοῦμεν εὐαρεστηθῆτε καὶ προβῆτε εἰς κατάργησιν διατάξεως παρεμβληθείσης εἰς νόμον περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως Μοναστηριακῆς περιουσίας. † Θεσσαλονίκης Γεννάδιος».

—Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ἰ. Μακρόπουλος καταλθὼν προχθὲς ἐξ Ἐκάλης ἐπεσκέφθη τὸν ἐν Χαλανδρίῳ ἐφησυχάζοντα Σεβ. Μητροπολίτην πρ. Παραμυθίας κ. Ἀθηναγόραν, ὃν καὶ συνεχάρη καὶ ἠγαρίστησε διὰ τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Δελφικὸς Τρίπους» δημοσιευθεῖσαν μελέτην αὐτοῦ.

—Τὸ Παιθαρχικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἅμα τῇ πρώτῃ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐπὶ τῇ ἐνάξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ δευτέρου ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ἔτους, τῇ προτάσει τοῦ προέδρου αὐτοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου κ.

Ἰακώβου διεβίβασε συγχαρητήρια πρὸς τὰ τέως μέλη του Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Ζακύνθου, ὡς ἀνυψωθέντα ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερωσύνης.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Μετὰ τὴν ἐθνικὴν σύνοδον τοῦ Αὐγούστου τὰ γεγονότα ἐξελιχθήσαν ραγδαίως ἐν τῇ εὐαγγελικῇ ἐκκλησίᾳ, ἤγαγον δὲ εἰς διέξοδον τῆς κρίσεως ἀπὸ πολλοῦ ἀναμενομένην, χαρακτηριζομένην ὡς ὀριστικὴν τροπὴν τῶν πραγμάτων σημειοῦσαν μίαν περιφανῆ νίκην τῶν ἐξεγερόντων κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Reich. Αἱ ὑπερβολαὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτείας τῶν Müller - Jäger ἤγαγον εἰς ἀποτυχίαν αὐτῆς χάρις εἰς τὴν ἀκλόνητον στάσιν τῶν ἐπισκόπων Meiser καὶ Wurm καὶ τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν τῶν νοτίων γερμανικῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν, ἐκραγεῖσαν εἰς ἀληθῆ ἐπανάστασιν. Πολιτικαὶ προσωπικότητες, ὅποιοι ὁ διοικητὴς τῆς ἐπικρατείας von Epp καὶ ὁ ἡγέτης τῆς ἐθνικοσοσιαλιστικῆς μερίδος τῆς Βαυαρίας Streicher τόσον καταπλάγησαν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὥστε ἔσπευσαν νὰ δώσουν διαταγὰς εἰς τοὺς ἐπίσημους κύκλους τοῦ Βερολίνου ὅπως μὴ ἐξωθήσονται τὰ πράγματα, διὸ καὶ ἡ κυβέρνησις τοῦ Reich οὐ μόνον οὐδὲν ἀντίθετον μέτρον ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως ἔσπευσεν εἰς ἀπελευθέρωσιν τῶν βίβη κρατηθέντων δύο ἐπισκόπων, εἰς οὓς μάλιστα ἐπετρέπη νὰ παρουσιασθῶν εἰς τὸν Χίτλερ καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν. Ἦδη πρὸ τῆς συνεντεύξεως ταύτης ὁ Dr Jäger ἔσπευσε νὰ παραιτηθῇ τῶν καθηκόντων τοῦ νομικοῦ συμβούλου τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Reich, οἱ δὲ ἐπίσκοποι Meiser, Wurm καὶ Marahrens ἐπαγγέλλοντο εἰς τὰς θέσεις των, ἀφοῦ ἐξηφανίσθησαν οἱ εἰς αὐτὰς προδιορισθέντες ἐπίσκοποι. Ὁ ἐν Μαρούργῳ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας von Loden, ὅστις εἶχε παυθῆ διὸ ἐξεδηλώθη κατὰ τῆς κρατοποιηθείσης ἐκκλησίας, ἀποκατεστάθη εἰς τὴν θέσιν του, καὶ πάντες δ' οἱ πάστορες ἀνέλαβον τὰ καθήκοντά των. Ἄφ' ὧν εἶχον βίβη ἀπομακρυνθῇ. Ἡ ἀστυνομία διετάχθη νὰ μὴ ἀναμειγνύεται ἐφεξῆς εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ἤρθη δὲ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς πωλήσεως συγγράμματος τοῦ Karl Barth περὶ τῆς συγχρόνου θεολογίας. Ὑπὸ πάντων ἀναμένεται ἡ παραίτησις τοῦ ἐπισκόπου Müller, τοῦ ὁποίου ἡ θέσις ἀπέβη δυσκολωτάτη. Νεώτεραι πληροφορίες ἀναφέρουν διὸ ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας τῆς Βάδης Rühlwein ἠτοίμαζοτο νὰ κηρύξῃ τὴν αὐτονομίαν τῆς, ἢ δ' ἀπόσπασαι αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Reich ὑπὸ ἐπισκόπου μάλιστα τέως συνεργάτου τοῦ ἐπισκόπου Müller κρίνεται ὡς σπουδαιότατη ἐπιδείνωσις τῆς ἐν Γερμανίᾳ ἐκκλησιαστικῆς κρίσεως.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὸ διπλοῦν τεύχος Ὀκτωβρίου Νοεμβρίου τοῦ «Ποιμένος» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης ἐξεδόθη πανηγυρικῶν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Δημητρίου Ν. Βερναρδάκη, περιλαμβάνει δὲ τὰ κατὰ τὸν ἐν Μυτιλήνῃ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου γεγόμενον ἑορτασμὸν τῆ πρωτοβουλία ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου. Προτάσσονται τὰ ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ διαβιβασθέντα γράμματα ὑπὸ τῶν Προπρωτοεραρχῶν τῶν αὐτοκεφάλων ὁρθοδόξων ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλα, εἶτα δὲ δημοσιεύεται ἡ περιγραφὴ τῶν ἑορτιῶν τελετῶν καὶ οἱ λόγοι οἵτινες, ἐξεφωνήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Καθηγητοῦ αὐτοῦ κ. Γρηγορίου Παπαμαχάη καὶ τοῦ τέως Γυμνασιάρχου Μυτιλήνης κ. Ἰ. Ὀλυμπίου, δύο γράμματα τοῦ Δ. Ν. Βερναρδάκη ἀνεκδότα περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ὑπὸ Δ. Γρ. Βερναρδάκη, ἀνάλυσις τοῦ ἀνεκδότου δράματος τοῦ Βερναρδάκη «Νιληφόρος Φωκίας» ὑπὸ Γ. Βαλέττα, «Ὁ ἐρχομὸς τῶν Χατζήδων» τοῦ Οἴκου. Π. Προδρόμου Ἀναγνώστου καὶ τὰ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ἀποσταλέντα συγχαρητήρια ὑπὸ διαφόρων ἐπιφανῶν προσώπων. Τὸ τεύχος, εἰκονογραφημένον, εἶνε καλλιτεχνικῶς ἐκτετυπωμένον χάρις εἰς τὰς δόκτους μερίδας τῆς Α. Σ. Μητροπολίτου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Ποιμένος» κ. Ε. Κλεομβρότου.

— ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ —

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ἀργολίδος διακηρύττει δι, ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως ἐνεργηθησομένην διὰ φανερᾶς δημοπρασίας, τὸ κτήμα Μετόχι Παλ. Ἐπιδαύρου ἢ Γυαλαῶς μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ δένδρων τῆς ἱ. μονῆς Ἀγνοῦντος—Ταξιαρχῶν βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 36 διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Ἀργολίδος καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Ναυπλίῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 27 Ἰανουαρίου 1935 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιαγραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύναται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκίῳ Ὑπ.ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ὁ Πρόεδρος † ὁ Ἀργολίδος Ἰερόθεος.

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης διακηρύττει δι' ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως μυστικὴν ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν, δύναται τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 4681 κ. λ. π. 1) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Γύφτου Μεζάρου» ἐκτάσεως 2 περίπου στρεμμάτων, 2) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κόρακας» ἐκτάσεως 2 στρεμμάτων, 3) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Γύφτου Μεζάρου» ἐκτάσεως 2 1/2 στρεμμάτων, 4) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Γιάννη Λάκκος» ἐκτάσεως 3 στρεμμάτων, 5) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Βρακιά» ἐκτάσεως 3 στρεμμάτων, 6) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Τζῶν Ἀγκάθια» ἐκτάσεως 3 στρεμ. ἀνήκοντα τῇ ἱ. μονῇ Μικροκάστρου, 7) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κιούγκια» ἐκτάσεως 5 στρεμ., 8) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Περιοχὴ Μονῆς—Ράχης» ἐκτάσεως 10 στρεμ., 9) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Καράντο» ἐκτάσεως 5 στρεμ., 10) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Μικρὴ Γούργα—Περιοχὴ Μονῆς» 3 στρεμ., 11) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Βογαταιώτικα» ἐκτάσεως 3 στρεμ., 12) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κρουπιγγάδο» ἐκτάσεως 5 στρεμ., 13) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Μπῆτ Μανδρινιά» ἐκτάσεως 4 στρεμ., 14) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Ριζός» ἐκτάσεως 1 στρεμ., 15) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Καραβολούτσα» ἐκτάσεως 8 στρεμ., 16) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κατσάντοβον» ἐκτάσεως 1 1/2 στρεμ., 17) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κατσάντοβον» ἐκτάσεως 6 στρεμ., 18) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κατσάντοβον» ἐκτάσεως 3 στρεμ., 19) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κατσάντοβον» ἐκτάσεως 3 στρεμ. ἀνήκοντα εἰς τὸ Μετόχιον Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Δρυοβούνου, 20) ἀγρὸς τοῦ Μετοχίου Σισανίου εἰς θέσιν «Τοῦμπα» ἐκτάσεως 2 στρεμ., 21) ἀγρὸς τοῦ Μετ. Σισανίου εἰς θέσιν «Πῆς Μανδριά» ἐκτάσεως 3 1/2 στρεμ., 22) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Γιαπροβία» τοῦ Μετοχίου Σπήλιου ἐκτάσεως 6 στρεμ., 23) ὑδρομύλος τοῦ Μετοχίου Σπήλιου εἰς θέσιν «Ποτάμι» μετ' ἐκτάσεως 3 στρεμ., 24) ἀγρὸς εἰς θέσιν «Κατσάντοβον» τοῦ Μετοχίου Δρυοβούνου ἐκτάσεως 4 στρεμ. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Σιατίστῃ καὶ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 13ην Ἰανουαρίου 1935 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς βάσει τῶν ὄρων τῶν ὑπ' ἀριθ. 40—47 ἐ. ἐ. ἀρχικῶν διακηρύξεων τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιαγραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύναται νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ ἐν Κοζάνῃ Ὑπ.ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἢ παρὰ τῷ Τοπικῷ Συμβουλίῳ Ο.Δ.Ε.Π. Σιατίστης. Ἐν Σιατίστῃ τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου 1934. Ὁ Προεδρεύων τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. Σιατίστης Γεν. Ἀρχ. Ἐπίτροπος Οἰκονόμος Ν. Λάργας.

Τύποις «Φοίνικος», ὁδὸς Σταδίου 44, Ἀθήναι